

2 Korintus

Horok Lirna La'an

Paulus namwali ri dedesne man loikaru Lira Wawa'an laa manin kota Korintus (HN. 18:1-17). Paulus laa Korintus wakuku manin Korintus nanumene namhara laa onno namehin. Lere Paulus aile noho namehin, manin Korintus heruwali ra'okuledi Paulus noro nin molollo, de hi ra'aheni ai ka namwali Makromod Yesus Nin hophopon ma namlolo. Ende Paulus hopon nin man howok wali Titus laa Korintus. Titus nodi Paulus lirna man apinha rodi nounaku manin Korintus ma na'okuledi nin molollo me'e. Lere Titus wali mai nano Korintus pakromo noro Paulus lolo Makedonia, an konohi Paulus nahenia ri Kristen lolo Korintus nammori herredi rir honorok panaeku ma ka namlolo de ka ra'okul Paulus nin molollo me'e, maa hi rapanak an'anhedi leke Paulus lan ka'arala hi wali'ur. Enimaa ri Kristen heruwali akin kerhe. Kade hir derne Paulus nin nounaku, maa hi ramhene derne rakani Paulus nin molollo.

Titus mai Paulus wakunu wanakunu onne mene Paulus hi'i horok eniyeni man rin wekel horok rewro'o nine man Paulus aku laa kerei raramne ma aile Korintus.

Lolo horok eniyeni an konohi hi'ihewi an loikaru Lira Wawa'an lolo noho nammori (2:14-6:10). An wakunu nahenia ai naramyak hi rehirehi (6:11-13; 7:2-4, 13-16), la ai na'aheni ai akin nahuwa'angedi ono derne nahenia hir herredi rir honorok panaeku ma ka namlolo la wali wali'ur derne rakani nin molollo me'e (7:5-13).

Onne horu, ai napanak hir puli kupan leke lere an rakan rir kote, kupan ra'akenedi leke rodi laa ri Kristen ma na'alehe naulinu man minle noho Yudea (pnk. 8-9). Lolo horok honon, ai nodi lira apinha wali'ur nounaku ri ma kan derne rakani ai makun enihe (pnk. 10-13).

Horok Ihin

1. Paulus nala lira man hari horok la konohi hi'ihewi Makromod Lalap na'alap ik akin lere ik lernala wewerek pananaka (1:1-11).
2. Paulus konohi hi'ihewi an herredi nin panaeku laa ka'ar hi, an konohi nin honowok loikaru Makromod Lalap Lirna Wawa'an eni, la napanak hi herredi rir honorok panaeku ma ka namlolo leke rahuwa'an wali'ur noro ai (1:12-7:16).
3. An wakunu panaeku puli kupan aku laa ri ma na'alehe haida-haida lolo noho Yudea (pnk. 8-9).
4. Paulus wakunu panaeku ma na'ono hi'ihepe ai namwali Makromod Yesus Nin hophopon ma namlolo, laa an nounaku wali'ur ri ma na'okuledi nin molollo (10:1-13:10).
5. Paulus nala tape masi man horu (13:11-13).

Paulus nala nina hiyene arore laa manin Korintus

¹ Konohiyala kerei raramne ma aile Korintus noro idewe Makromod Lalap Nin ri mememen ma aile nohorai Akhaya na'ahoruwedi! Ya'u eni Paulus. Makromod Lalap kikan ya amwali hophopon ma nodi Kristus Yesus Lirna Wawa'an lerno hi Nina honorok panaeku aimehi. Yo oro ik walin Timotius aku horok eni maiyala ki mi.

² Ai mapanak Makromod Lalap ma namwali iknik Ame, noro ik Makromod Yesus Kristus na'amoli rala rere'e haharu noro wawa'an rara'e ki mi.

Makromod Lalap namkene na'alapa ika ma akin naili'il Ai

³ Ka'uli kasa'a Makromod Lalap, ik Makromod Yesus Kristus Aman. Mai ka'uli kasa'a Ai ono Ai penia ik Amad ma namkene kukul Nina aki man wa'an maika, la ik Makromod Lalap ma namkene na'alapa ik akin mamani.

⁴ Lolo ainima sus wo'ira, Ai na'alapa ai akim mamani, leke ai maruri ma'alapa ri namehin akin lolo hirira wewerek pananaka haenhi.

⁵ Memen, naisa Kristus lernaledi apinpinha mamani, am lernala mamani haenhi, maa Makromod Lalap na'alapa ai akim nammori rehi haenhi, ono ai moro Kristus mamwali mahaku.

⁶ Ende lere am lernala wewerek pananaka, Makromod Lalap nair wewerek pananaka onne leke ai mauroin hi'ihewi leke ma'aruri ma'alapa mi akim la paku mi lernala or'ori dardari. Lere Makromod Lalap na'alap ai akim, onne na'alap mi akim haenhi ono mi mauroinedi An paku mayai lolo ainim wewerek pananaka onne. Enpenia mi akim namkene kerhu apinpinha naise mayai haenhi.

⁷ Enla ai mauroinedi mim kerhu lolo minim wewerek pananaka wo'ira, ono ai mauroin nahenia lere mim lernala apinpinha naisa mayai, Makromod Lalap lo'o na'alapa mi akim naise mayai haenhi.

⁸ Ai walin na'ahoru, ai raram nodi mi mauroin nahenia am lernala wewerek pananaka nammori

lolo propinsi Asia. Wewerek pananaka am lernanala onne werek wake'e, penia ai mauroin nahenia lo'o am maki me'e, ono ai ka maruri kerhu me'e.

⁹ Namlolo kokkoo, am pene'ek ka nalo'ol am maki me'e, maa onne na'akeme namwali leke yono am pu'ik ainima ruri aimehi, maa pu'ik mehe Makromod Lalap ma nodi molollo na'amori ri man makiyedi me'e.

¹⁰ Lere onne Ai penia ma nahaledi mayai nano wewerek pananaka onne, penia ka resnai, la am pu'ik heli Ai mamani, ono ai mauroin Ai namkene nahalai nano wewerek pananaka na'akeme rakan lere li'ur haenhi.

¹¹ I wal'uhe, ya apanak mim hi'i lir napanak Makromod Lalap mamani leke An paku mayai lolo wewerek pananaka onne. Ai mauroin nahenia lo'o ri nammori hi'i lir napanak mayai, Makromod Lalap namre'e namharu mayai penia ri nammori rapanak trimkasi Ai haenhi.

Paulus herre wali'ur nina panaeku nala'a laa Korintus

¹² I wal'u na'ahoru! Ai kam nair ri mormori rir woroin hi'i ha man wa'an lolo mi kalarna, maa am nair woroin man Makromod Lalap kan ren nala mayai lolo Nin rere'e harharu eni. Ai akim nahuwa'an ono ai mauroin nahenia ai honorok akim moumou, la ai mauroin ainim hini'i wewhe lolo mi noro idewe ainim ri mormori wali leken kalarna nahuwa'an Makromod Lalap akin.

¹³⁻¹⁴ Enpenia ainim horok man am a'aku ki mi eniyeni kan sus mi mauroin, maa am horok ha man mouropo leke mauroin idewe. Kade am hi'i horok ma kan sus mi mauroin, maa ors eni

mi lo'o ka mauroin ha ida woro'o makun, de ai mapanak nahenia lere man mai mi mauroin ainu'u panaeku eniyeni mouropo. Ai mapanak eniyeni leke lere Makromod Yesus mai noho wawan wali'ur, mi akim nahuwa'enedi ono mi mauroinedi mayai ri ma namlolo, naise ai akim nahuwa'enedi ono mauroin ai walinhe ri ma namlolo haenhi.

¹⁵⁻¹⁶ Ya auroinedi mi akim nahuwa'an noro mayai, de nonolu ainu'u panaeku ki ka'arala mi nanumene ya'u laa Makedonia, la ainu'u panaeku wali nano Makedonia mene ka'arala mi wali'ur, leke paku mi. Ainu'u panaeku lolala minim noho leke lo'o mim pakuwala'u lolo ainu'u kalla laa Yudea haenhi.

¹⁷ Enimaa ainu'u panaeku onne herredi me'e! Enpenia lo'o mi mahinorok nahenia ainu'u honorok panaeku ka namkene? Lo'o mi mauroin nahenia ya'u lernohi ainu'u honorok panaeku aimehi? Lo'o mim pene'ek ler ida ya a'aheni, "Ya'u hi'ie," maa lolo honorok akin, "Ka'u hi'i me'e!"

¹⁸ Ka'u paeku heheni! Makromod Lalap penia namkene hi'i Nin nou maika namwali. Namnenehe onne haenhi, ai mamkene hi'i ainim nou ki mi namwali, la ai kam ken paipudi mi.

¹⁹ I wal'u na'ahoru, yo oro Timotius noro Silas loikaru Lira ma na'ono Makromod Lalap Anan Yesus Kristus,* la Ai namkene hi'i lernohi Makromod Lalap Nin panaeku mamani, de ler ida Ai ka na'ahenia, "Onne namlolo," la lere namehin herredi Nin panaeku na'aheni, "Onne ka namlolo."

* **1:19** Po'onala HN. 18:5.

²⁰ Makromod Lalap nala nou nammori rehi† maika, la ik kauroin Nin nou na'akeme onne namwali ono An hi'i Nin nou na'akeme namwali kokkoo lolo Yesus Kristus Nin hini'i wenewhe! Onne penia ik ka'aheni, "Namlolo kokkoo! Amin!" leke ka'akulu ka'alapa Makromod Lalap Oin Naran.

²¹ Enla Makromod Lalap penia man hi'i ik akin namkene naili'il Kristus, la hi'i ik koro Ai kamwali mahaku. Ai mehen kikan ika kamwali Nina ri mememen,

²² la Ai nala Nina Roh minle ik akin leke namwali tanada nahenia ik kamwaliyedi Nin ri. Nin Roh onne na'ono nawinawedi Nin nou maika, leke ik kauroin kokkoo lere man mai Ai nala ha wo'ira na'akeme man An nouwedi me'eni maika.

Ri Korintus hi'i ha ma ka namlolo de hi'i Paulus akin sus wake'e

²³ I wal'u na'ahoru, namlolo kokkoo lere nonolu onne ka'u wali wali'ur ki Korintus leke yon yo odi lira apinpinha dadiyala mi de hi'i mi akim sus. Makromod Lalap namwali man kuku maka nahenia ainu'u wanakunu eniyeni namlolo, ono Ai mehe nauroin ya akin.

²⁴ Ai mamhene modi lir apinpinha hopon mim hi'i ha man wa'an, ono ai mauroin nahenia mi akim namkene naili'il Yesus ma namwali Kristus me'e, maa ainim panaeku pakuwala mi leke mi akim nahuwa'an la eren namkene nailili'il.

† **1:20** Leke mauroin nou onne wekel inhawa nou po'onala: NN. 12:1-3; Ul. 18:15; 1Taw. 17:11-14; Yes. 9:6-7; Mzm. 2:6-7; Dan. 9:25.

2

¹ Ende ya aledi kenekrohu me'e ka'u ki ka'ar mi makun, ono ya amhene hi'i mi sus naise lere man laedi me'e.

² Lo'o ya'u hi'i mi akimhe woir, inhoi lo'o nahuwa'an ya akin ho'o? Ri kaale! Mi penia ma nahuwa'an ya akin, de ya amhene hi'i mi akim woir wali'ur!

³ Ende ka'u ki makun, maa ya'u hi'iyedi horok aku kiyedi me'e leke mim herre minim hini'i wewhe man ailanna onne. Ya'u hi'i heheni leke lere ya'u ki ka'ar mi wali'ur haromo, mi kam hi'i ya akin woir me'e, maa hi'i ya akin nahuwa'an ono mim renedi minim hini'i wewhe onne me'e. Ya auroin nahenia lo'o ya akin nahuwa'an, mi na'akeme akin nahuwa'an haenhi.

⁴ Lere ya'u hi'i horok eni yo odi aki man woir rehi noro sus mak oir mamani. Ya amhene hi'i mi akim woir noro ainu'u horok eniyeni, maa ya aku horok eni ki leke mi mauroin nahenia ya aramyaka mi rehi la ya akin ka nahinuri mi.

Kala ampun ri man hi'i sala maika

⁵ I wal'uhe, ri man hi'i dohohala nonolu eni, namlolo kokkoo an hi'i sala. Ai kan hi'i ya akin woir mehe, maa an hi'i mi na'akeme akin woir haenhi. Ee, lo'o wa'an rehi yon ya aheni an hi'i mi na'akeme sus, maa an hi'i heruwali sus, kalo'o ya'u wakunu a'uwaliwali.

⁶ Mi ri nammori kukuledi nina sale de hukumedi ai me'e. Ya'u konohi mi nahenia hunukum man mamale onne nokoredi me'e.

⁷ Enla ya apanak mala ampun ri man hi'i dohohala onne la ma'alap ai akin, kalo'o ai akin woir rehi de na'alehe ya'ar me'e.

⁸ Onne penia ya apanak an'anhedi mim kukul aki man wa'an ri onne, leke ai nauroin kokkoo mi maramyaka ai.

⁹ Lolo ainu'u horok nonolu onne, ya'u hopon mi mala hunukum ri man sala onne, la ya'u akuwedi horok onne leke ya auroin mim lerno hi ainu'u honopon onne, ee ka! Enla namlolo kokkoo mim lerno hiyedi ainu'u honopon onne me'e, de yon ma'uwali hunukum me'e.

¹⁰ Lo'o mi mala ampun ri man hi'i sala onne, ya ala ampun ai haenhi. Namlolo kokkoo nin sala maya'u kan werek rehi. Kristus nauroin yo odi aki man mou aledi ampun nin dohohala maya'u me'e. Ya ala ampun ai leke mi moro ai mamwali mahaku wali'ur.

¹¹ Onne penia ya aheni wa'an rehi ik kala ampun ri onne, leke yon ik kala leken Hayakyak Makromon nair ika hi'i nin panaeku, ono ik kauroin kokkoo ai raram nodi nano'onnyaka maika.

Paulus ma'irhu ono Titus ka nodi lir nano Korintus mai makun

¹² I wal'uhe, lere ya amhara Epesus, ya ala'a laa Troas leke loikaru Lir Wawa'an ma na'ono Kristus lolo onne. Makromod hariyedi kalla maya'u leke howok lolo onne,

¹³ maa ya'u honorok akin ka namkene ono ka oro ik walin Titus pakromo lolo Troas makun, de ka'u derne lir man ai nodi nano Korintus makun. Kame'ede ya'u konohiyala i wal'uhe lolo onne mene ya amhara ala'a laa Makedonia.

Makromod kikan Paulus nodi Lir Wawa'an eni

¹⁴ Enimaa ya apanak trimkasi Makromod Lalap man rehiyedi Nin arwali na'akeme lolo Kristus! Ai norle'ule'u norwaliwali yai penia ainima arwali kan kawala mayai ono moro Kristus mamwaliyedi mahaku me'e, la Makromod Lalap nair mayai leke am loikaru Lirna Wawa'an ma na'ono Kristus lolo ewi-ewi, penia ri nammori derne rakani la rauroidi Ai me'e! Ai Lirna Wawa'an onne naise ha wala'ula'u man hi'i ri nammori akin nahuwa'an.

¹⁵⁻¹⁶ Lolo Makromod Lalap kalarna ai maise au mo'oni ra'in ma nahuwa'an Makromod Lalap akin. Ai penia man hopon am loikaru Lirna Wawa'an ma na'ono Kristus laa ri mormori na'akeme, man lernala or'ori dardari noro idewe man lolo kalla laa yakanne. Enla ri man lolo kalla laa yakan onnenihe, lo'o hir derne ainim wanakunu, hir pene'ek ainim wanakunu onne naise ha mormori maki man pusuk wake'e, ono am kukunohi nahenia hir lernala hunukum nano Makromod Lalap. Enimaa ri man lolo kalla ma nala or'ori dardari onnenihe, lo'o hir derne ainim wanakunu hi rauroid ma'aruru wake'e, naise ha man wala'ula'u ma'aruru ono am kukunohi nahenia Lirna onne ma nala or'ori dardari ma kan horu hi.

Honowok eni werek rehi de inhoi lo'o naruri nampe'el howok honowok enie?! Lo'o Makromod Lalap kan paku maika lolo honowok eniyeni, ri mormori mahaku kaale ma naruri howok honowok eni!

¹⁷ Ri nammori aile man loikaru Makromod Lalap Lirna Wawan, maa rodi ranoin kupan mehe. Ai kam hi'i heheni! Ai moro Kristus mamwali mahaku me'e, de am loikaru Makro-

mod Lirna Wawan modi honorok moumou aki moumou. Makromod Lalap mehe do'on la nau-roin ai akim ono Ai penia man hopon mayai loikaru Lira Wawa'an eni.

3

Ri Korintus enihe raisa horok ma na'uli Paulus la man kukunohi nahenia an hi'i Makromod Lalap Nin honowok wawa'an

¹ I wal'u na'ahoru! Yon de mi mahinorok nahenia ai mehe ma'uli yai harome! Ai ka maise man panulu namehin man kiyedi minim kote. Lere hir rakan, hi ralhari horok ma na'uli hi kemen man hir lernala nano ri namehin leke mim kokale wawa'an. Enla lere hi ramhara minim kote lo'o hi rapanak mim hi'i horok ma na'uli hi leke rodi laa onno namehin wali'ur! Kade ai ka modi horok ma na'uli mayai naise hi, maa mim kokala mayai wawa'an!

² I wal'uhe mehe mamwali ainim horok ma na'uli mayai, man aile ai akim! Enla lolo ewi-ewi, ri na'akeme rauroin nahenia minim morimori namlolo la mim kokala Lira Wawa'an onne wawa'enedi, de onne nodi kunukunohi nahenia am ilitolle Makromod Lalap Nin honowok wawa'an wake'e lere am loikaru Lirna onne ki mi eni.

³ Mi mamwaliyedi Kristus Nin horok ma na'uli mayai, ono mi mamwali ainim honowok ihin ennen man rin po'on wa'an. Kristus ka nodi tintan hi'i horok eniyeni, maa Makromod Lalap man mori laa ewi-ewi Nin Roh howok lolo mi raram penia mamwali Nin horok! Ai kan horok lolo waku naise man nonolu Ai nala Musa, maa An horokedi lolo mi akim mehe!

⁴ Ai ka mamkauk wakunu heheni ono ai moro Kristus mamwaliyedi mahaku me'e, la ai mau-roin nahenia Makromod Lalap mehe nala molollo mayai howok Nin honowok.

⁵ Ai ma'alehe ya'ar nahenia ainima woroin noro ruri aimehi man hi'i honowok eniyeni, maa Makromod Lalap mehe nala woroin noro ruri pe'el leke ai maruri hi'i onne.

⁶ Ai penia ma nala woroin noro ruri pe'el mayai leke ai maruri modi Nina Nou Worworu eni loikaru ri. Nou Worworu eni namwali kalla worworu leke ik kamwali ri molololo Makromod kalarna, maa ka namnehe noro keneri hono'ok ma namwali Nou Nonolu eni, ono lolo Nou Worworu eniyeni Makromod Lalap Nin Roh nala or'ori dardari maika. Enimaa Nin Nou Nonolu eni nou nahenia inhoi larlewenedi keneri hono'ok ida mehe, an lernala hunukum makmaki.

Nou Worworu wa'an narehi Nou man nonolu Musa horok lolo keneri hono'ok

⁷ Nonolu Makromod Lalap horok Nin Nou ma namwali keneri hono'ok lolo waku, la nale Musa leke rala leken ri mormori ramwali ri molololo Makromod Lalap leken kalarna. Lere Musa nodi waku onne mai nala ri Yahudi, Makromod Lalap Nina siksika lerlere sika idewe lolo Musa oin makan. Siksika lerlere onne alellele penia ri Israel kar kerhu po'on Musa oin makan, maa siksika lerlere onne ka namkene alellele mamani, ono eren nalolo'ol eren momolu hehen nanumene molu horu. Kade Nou Nonolu onne nala hunukum makmaki ri mormori ma kan derne nakanie, maa ik kauroin nahenia Makromod Lalap Nin hini'i nala nou onne lewlewen wake'e penia hi'i rin do'on Nin ke'eke'el an'anha lolo Musa oin makan

man siksika onne. Ende lo'o Nin Nou Nonolu onne kukul Makromod Lalap Nin ke'eke'el an'anha heheni,

⁸ emene hi'ihewi noro Nin Nou Worworue?! Nin Nou Worworu kukul Nin ke'eke'el an'anha ma narehi nalewen wake'e,* ono lolo Nou Worworu onne, Nin Roh mori lolo ik akin la nala or'ori dardari ma kan horu maika.

⁹ Nonolu ri Yahudi larlewenedi Nin Nou Nonolu onne, de hir lernala hunukum rako'uwedi Makromod Lalap me'e. Kade onne namlolo, maa lere hir kokala Nou onne hir do'on Musa oin makan siksika lerlere de rauroin Makromod Lalap Nin Nou onne nodi molollo man lap. Emene hi'ihewi lere rin derne Nou Worworu man hi'i hi ramwali ri molololo Ai leken kalarna wali'ur!? Rin do'on rauroin nahenia Nou Worworu onne nodi molollo man lap wake'e!

¹⁰ Namlolo kokkoo keneri hono'ok nodi molollo man lap, maa lo'o ik hoiwuku keneri hono'ok onne noro Nou Worworu eniyeni, onne naise keneri hono'ok ka nodi molollo wake'e. Keneri hono'ok onne naise palite, maa Nou Worworu naise lere man ha'edi me'e penia kak do'on palite lerne me'e.

¹¹ Enla lo'o keneri hono'ok ma namwali Nou Nonolu onne nodi molollo man lap penia hi'i Musa oin makan siksik lerlere, kade kar nair nalo'ol, emene hi'ihewi Nou Worworu ma namkene laa ewi-ewi ho'o!? Nou Worworu nina ke'eke'el an'anha noro nina molollo narehi nalewen wake'e!

* **3:8** Ul. pnk. 28 kukunohi maika inhawa man Nou Nonolu onne nala ri man lernohie. Nou onne ka nala ri or'ori dardari ma kan horu, maa nala wawa'an rara'e inhoi man lernohie.

12 Ende ai mauroin kokkoo nahenia Nou Worworu onne namkene laa ewi-ewi, de ai ka mamkauk loikaru Lira Wawa'an eni mouropo.

13 Ai kam suwar haida! Ai kam hi'i naise Musa ma nodi tapi pasunedi oin makan leke yon ri Israel po'on rauroin nahenia nin siksika lerlere molumolu me'e.

14 Enla ri Yahudi onnenihe rir honorok panaeku el'elek, ono honorok akin na'inelnelek makun, naise ri oin makan ma rodi tapi paspasune, de rakan lere eniyeni lo'o hir lese horok man aile Nou Nonolu onne raramne, hi ka rauroin panaeku ida nano Makromod Lalap Nin Nou Worworu eni. Hi honorok akin elekedi hehen nanumene hi lo'o akin naili'il Kristus, la An hariyala hirira honorok panaeku penia rauroin Makromod Lalap Nina Nou maika onneni.

15 Namlolo! Rakan lere eni hir lese Musa nina horok, onne naise tapi rodi el'elek hi honorok akin de ka rauroin panaeku ma namlolo,

16 maa lo'o hi akin naili'il Makromod, onne naise tapi raledi nano hi oin makan me'e, de honorok panaeku ka na'inelek me'e.

17 Lolo wanakunu eniyeni lirna ma na'aheni 'Makromod' onne, wekel Makromod Nin Roh. Enla lo'o Makromod Nina Roh aile lolo ik raramne, ik kahinuriyedi nano Yahudi rir holoor halauk na'akeme eni.

18 I walin ma akin naili'il na'ahoru! Ors eni ha man elekedi ik honorok akin onne hariyedi me'e, de ik kamwali kokaka oi man kukul Makromod Kristus Nin ke'eke'el an'anhe ma narehi nalewen eni leke rin do'on. Enla Ai nala Nin Roh na'aromo ik raram leke nodi Nin molollo man lap hi'i iknik morimori eren naise Kristus Nina morimori, pe-

nia lo'o rin do'on iknik morimori, hi eren rauroroin Nin ke'eke'el an'anha ma narehi nalewen onne.

4

Ri man kokala Lira Wawa'an lernala ropropo

¹ I wal'u na'ahoru! Makromod Lalap kukul Nin aki man wa'an mayai, de kikan mayai mamwali man loikaru Lirna onne. Onne penia ai akim kan tana, la ai ka mamka'uk hi'i honowok eniyeni.

² Nano lere dedesne ai mamhene lolo kalla ma nasinuwar man hi'i wawawa ri. Ai ka modi kalla naise onneni hi'i ri derne ainim wanakuku. Lolo ainim honowok eni, ai kam paipudi ri, la kam herre Makromod Lalap Lirna Wawan, maa am wakuku mouropo panaeku ma namlolo mamani. Am ilitolle Makromod Lalap Nina honowok nair modi honorok aki man mou, leke ri na'akeme do'on rauroin nahenia ainim wanakuku onne namlolo kokkoo lolo Makromod Lalap leken kalarna.

³ Kade am hi'i heheni, maa ri aile ma ka nauroin Lir Wawa'an man am loloi kakaru eni. Onne namwali ono hi akin kerhe de honorok akin na'inelekedo me'e. Hi ramhene akin naili'il Makromod Lalap, de aiyedi lolo kalla man laa yakan me'e.

⁴ Hayakyak Makromon ma nodi molollo noho wawan eni, an elekedo ri ma akin ka naili'il enihe honorok akin me'e, leke yono rauroin Lira Wawa'an ma na'ono Kristus Nin morimori man ma'aruru wake'e. Ende Lira Wawa'an onne ka nala ropropo hi penia ka rauroin nahenia Kristus Nin morimori man ma'aruru wake'e onne namnenehe Makromod Lalap Nin haenhi.

⁵ Ai ka maderre madaul Lira Wawa'an eni leke ai naram pe'er, maa ai maderre madaul Lira ma na'aheni Yesus Kristus namwali Makromod. Enla ai mamwali minim hophopon wahwahan lerno hi Yesus Nin honopon.

⁶ Am hi'i heheni, ono lere Makromod Lalap na'akuku noho na'aleu a'am An hopon na'ahenia, "Ropropo ropedi lolo metmetek me'e," la lere eniyeni me'ede An hi'i Nina ropropo na'aropedi ik akin me'e, penia ik honorok akin mou, de ik kauroin Nina molollo ma narehi nalewen man An kukul maika lolo Kristus onneni.

Kade ai kemenhe ka naruri, maa Makromod Lalap nala ruri pe'el mayai loikaru Lirna Wawa'an eni

⁷ Mayai mamwali ri ma nadedem mehe, de ai kemen naisa e'enoir ma ka naruri, maa ai modi Lira Wawa'an man wella ai wawan wake'eni. Enpenia rin po'on rauroin Makromod Lalap mehe nala Nin ke'eke'el an'anha ma narehi ma nalewen mayai. Onne nodi kunukunohi nahenia ai ka modi ainim molollo aimehi hi'i honowok eniyeni, maa Makromod Lalap penia ma nala molollo mayai.

⁸ Mi mehem po'onedi lolo ewi-ewi ha wo'ira kerne dalha mayai mamani, maa Makromod Lalap kan hurinohi rehiyedi yai. Lere romromo ai ka mauroin hi'i inhawa, maa ai mauroin kokkoo nahenia Makromod Lalap norle'ule'u norwali-wali yai mamani.

⁹ Lere romromo rin hi'i apinpinha mayai, maa Makromod Lalap kan huri we'er ai! Lere namehin rin riuk rerhe mayai, maa ai kam maki!

¹⁰ Lolo ewi-ewi ai mauroin nahenia ri aile man ken nesne mayai ono am lernohe Yesus, naise hir hi'i noro Ai haenhi. Onne namwali leke kukunohi ri nahenia Yesus mori lolo ai kemmu, ono hir do'on Nin ke'eke'el an'anha paku mayai mamani!

¹¹ Lolo ainima morimori am lernala sus man werek wake'e, manlo'o am maki ono am loikaru Yesus Lirna Wawa'an eni. Onne namwali leke kukunohi ri na'akeme nahenia Yesus mori wali'ur la Ainin ke'eke'el an'anha howok mamani lolo ai kemmu ma ka naruri eniyeni.

¹² Ende akilere am pakromo noro ri man hi'i apinpinha la ken resne mayai, maa kan hi'i haida, ono nano ainim honowok eniyeni mim lernala or'ori dardari ma kan horu eni.

¹³ Ri aile man horokedi lolo Horok Lap raram na'ahenia, “Ya akin naili'il Makromod Lalap de ka amka'uk wakunu.” *

Namnenehe ri onne, ai akim naili'il Makromod Kristus la ai mauroin kokkoo Ai namkene paku mayai, de ai ka mamka'uk loikaru Lira ma na'ono Ai.

¹⁴ Am hi'i heheni ono ai mauroin nahenia Makromod Lalap ma na'amoriyedi Yesus nano Nin makmaki, lere man mai na'amori mayai nano ainim makmaki haenhi, leke ai moro Yesus mori wewerre, la lere onne An hi'i ik na'akeme kamriri wewerre lolo Ai leken kalarna.

¹⁵ Am lernala apinpinha wo'operperi na'akeme onne leke paku mi mauroin Kristus wawa'an. Am mori heheni leke ri man derne rauroin Makromod Lalap Nin Nou Worworu ma nala or'ori dardari ri, eren nammomori, penia hi rapanak trimkasi Makromod Lalap mamani, la

* 4:13 Mzm. 116:10

eren ra'akukulu ra'alalapa la ra'u'uli rasasa'a Oin Naran mamani.

¹⁶⁻¹⁷ Ende ai akim kan tana, ono ai mauroin rin eren nammomori lernohiyedi Kristus me'e. Lo'o am hoiwuku apinpinha man am lernala lere eniyeni noro rere'e harharu onneni, ai mauroin kokkoo apinpinha eniyeni kan werek wake'e la ka nalo'ol me'e horu. Enla ai mauroin nahenia apinpinha onne nala ha wawa'an mayai, ono lere man mai am lernala or'ori dardari man ma'aruru wake'e. Kade mayai kemen eren ka naruri ono lernaledi apinpinha nammori me'e, maa ai akim eren naruri naili'il ono akilere Makromod Lalap na'alap ai akim mamani.

¹⁸ Ende am loi honorok ha man ri mormori kan dodo'on naise or'ori dardari ma kan horu eni! Enla ai kam peinohi ha ma nadedem rin dodo'on lolo noho wawan eni, de ai kam peinohi apinpinha onne! Am hi'i heheni ono ha man ik dodo'on onne ka nalo'ol moluwedi me'e, maa ha man ik kak dodo'on kan molu laa ewi-ewi.

5

Kemen worworu

¹ I wal'u na'ahoru! Ik kauroin nahenia ik kemen eni naise heuheu man ik holi mai noho eni wawan. Enla ik kauroin nahenia lere iknik heuheu eniyeni yakedi, Makromod Lalap mehe hi'i nakar worworu nala maika, la nakar onne minle a'am raram laa ewi-ewi. Onne nin panaeku lere ik maki, Makromod Lalap nala kemen worworu man mori laa ewi-ewi maika.

² Lelere a'alam ik mormori lolo noho wawan eni, ik ka'adidi rehi, la ik raram nodi herredi

kemen lo'olo'ol eni noro kemen worworu man aile a'am raram eni.

³ Ik raram nodi herredi kemen eniyeni noro kemen worworu me'e, leke yon ik kamwali hamaran ma na'alehe kemen, de kaise ri ma kan nair nainair.

⁴ Ik mormori kodi kemen lo'olo'ol eniyeni makun, ik ka'adidi ono lernala wewerek pananaka nammori. Ka a'aheni ik raram nodi maki leke hoikaru kemen lo'olo'ol eniyeni, ka! Wa'an rehi yon ik maki, maa ik kemen eni herredi idewe noro kemen worworu ma nano a'am raram. Ik raram nodi onne namwali leke ik kemen man maki moluloinedi eni idewe herre noro kemen man mori laa ewi-ewi!

⁵ Makromod Lalap mehen paekuwala ha eniyeni na'akeme, la Ai penia ma na'akenedi maika leke lere man mai maika lernala kemen worworu. Enla Ai nala Nina Roh maika leke namwali tanada nahenia namlolo kokkoo lere man mai An hi'i Nin nou onne na'akeme namwali.

⁶ Onne penia ai akim namkene mamani, la ai akim ka nado'o me'e. Ai mauroiroin nahenia lo'o am mormori mai noho wawan eni, ai kam min noro Makromod lolo a'am raram makun.

⁷ Onne penia lere am mori mai noho eni wawan ai kam do'on noho wawan nin ha wo'ira, maa ai akim naili'il Kristus mehe.

⁸ Ende ai akim ka nado'o la ka mamka'uk maki, la ai raram nodi mahinuriyedi nano kemen nadedem eni, leke min wewerre noro Makromod!

⁹ Onne penia lo'o am holiholi mai noho eni makun, ee moro Ai holi wewerre lolo a'am raram, ai mahehe kokkoo leke anim hini'i wenewhe na'akeme nahuwa'an Ai akin mamani.

¹⁰ Am hi'i heheni ono namlolo kokkoo lere man

mai ik na'akeme kamriri lolo Kristus kalarna, leke An ho'ok kail maika, la dohodoho lernala wanalhan lerno hi iknik hini'i wenewhe wawa'an me yakyaka, man ika hi'iyedi lere holiholi lolo noho wawan eni.

Paulus wakuku hi leke hi akin nahuwa'an wali'ur noro Makromod Lalap

¹¹ Ende ai mauroinedi nahenia lere ida ik kamriri lolo Makromod Yesus leken kalarna, de ai mamka'uk hi'i ha ma ka nahuwa'an Ai akin. Onne penia ai mahehe wakuku ha ma na'ono leke ri nammori akin namrana naili'il Yesus Kristus haenhi. Makromod Lalap mehe nauroin ai honorok akim moumou, de ai raram nodi ai walinhe mauroin ai honorok akim moumou haenhi.

¹² Ai kam wakunu heheni leke ma'uli mayai! Ka! Maa am konohi mi ainima hini'i wenewhe man wa'an, leke lere rin mai wakunu nano'onnyak mayai, minim ya'ar aile ma'uli mayai lolo hi kalarna. Ri onne po'on ri oin makan mehe, maa kar do'on ri nina morimori. Hir wakunu kukulu lalap ono hir pene'ek rir woroin lap narehi, maa hir suwsuwar hirira honorok panaeku ma kan wa'an.

¹³ Lo'o mim pene'ek ai ma'iseriyedi me'e ono am wakuku Yesus Lirna Wawa'an mamani! Yon hamlinu am hi'i heheni ono Makromod Lalap hopon mayai hi'ie. Enimaa lo'o mi ma'aheni mayai ri ma nin honorok aki wawa'an. Onne namlolo ono am hi'i wewhe na'akeme leke paku hi'i minim aki ma naili'il eren narururi.

¹⁴ Am hi'i ha wo'ira na'akeme eni ono Kristus naramyaka ika na'akeme. Ai mauroin kokkoo panaeku ma na'ono eniyeni: ri ida maki leke paku

ri na'akeme, de onne naisa ik na'akeme makiyedi me'e.

¹⁵ Enla Kristus maki leke paku ri na'akeme leke ri man mormori lolo noho wawan eni yono mori ilitolle kemen mehe, maa mori leke rahuwa'an Yesus Kristus akin. Ai penia man maki, maa mori wali'ur leke yon hir lernala hunukum makmaki.

¹⁶ Enla nano lere eniyeni ai kam po'on ri ma akin naili'il naise ri mormori ma nadedem me'e, de ai kam nair noho wawan honorok akin po'on ri me'e. Memen nonolu am do'on Kristus naise onne, la am pene'ek Ai namwali ri mormori ma nadedem haenhi, maa ors eni ka me'e.

¹⁷ Ende ri ma namwaliyedi mahaku noro Kristus me'e, ai onne namwaliyedi ri worworu me'e. Ainin morimori lo'olo'ol kame'el! An lernaledi morimori worworu me'e!

¹⁸ Makromod Lalap mehe hi'i ha eniyeni namwali! Makromod Lalap hari kalla lolo Kristus leke koro Makromod Lalap kahuwa'an wali'ur, la An hopon ika laa konohi Lirna Wawa'an onne ri namehin, leke roro Ai rahuwa'an wali'ur haenhi.

¹⁹ An hopon am laa konohi ri nahenia lolo Kristus Nin hini'i onne, ik koro Makromod Lalap kahuwa'an wali'ur, la Ai kan horhorok iknik do-hohale me'e. Enla An hoponedi maika laa konohi Lirna Wawa'an eni ri namehin na'akeme leke roro Ai rahuwa'an wali'ur haenhi.

²⁰ Ende mayai enihe, ai mamwali Kristus Nin hophopon lolo noho wawan eniyeni. Lere am loikaru Lira Wawa'an eniyeni, onne naise Makromod Lalap mehen wakunu lolo ai nurumhe. Enpenia ai modi Kristus Naran mapanak an'anhedi mi moro Makromod Lalap mahuwa'enedi here.

²¹ Kristus eniyeni na'alehe dohohala wake'e, maa Makromod Lalap hukum Ai naise ri man hi'iyedi dohohala nammori leke herre maika, penia koro Ai kamwali mahaku. Makromod Lalap hi'i heheni leke hi'i maika kamwaliyedi ri molololo Ai leken kalarna.

6

¹ I wal'u na'ahoru! Ai mamwali Makromod Lalap Nin man howok wali, de ai mapanak an'anhedi, yon de mi kam peinohi Makromod Lalap Nina rere'e haharu man Ai naledi ki mi eni, de kan min haida lolo minim morimori. Lolo Nin rere'e haharu onne penia An hari kalla maika leke kore kahuwa'an wali'ur la kamwali mahaku.

² Yom hamlinu Ai Lirna ma aile Horok Lalap raram ma na'aheni,
 “Ya'u niliyedi lere alam kukul AINU'U rere'e haharu ki mi me'e,
 de lere onne Ya'u derne minim lir napanak,
 la huri we'er mi nano minim dohohala nin molollo.” *

Ende i wal'uhe na'ahoru! Ya'u konohi mi na'ahenia, “Lere alam An kukul Nin rere'e haharu onne maiyedi me'e! Lere eni me'ede Makromod Lalap raram nodi huri we'er mi nano minim dohohala nin molollo.”

Wa'an rehi Makromod Lalap Nin hophopon wahwahan hi'i ha ma namlolo mamani, kade lernala apinpinha

³ I wal'u na'ahoru, ai raram nodi yon ri mahaku wakunu nano'onnyaka ainim honowok loikaru

* 6:2 Yes. 49:8

Makromod Lalap Lirneni. Ende lolo ainim honowok na'akeme am hi'i wewhe leke yon ainim hini'i wenewhe ewek kawala ri mahaku de akin ka naili'il Yesus.

⁴ Enimaa lolo ainim wanakunu noro hini'i wenewhe na'akeme, am hi'i ha ma namlolo leke kukul ri namehin nahenia ai mamwali Makromod Lalap Nin hophopon wahwahan ma namlolo. Kade am lernala apinpinha noro wewerek pananaka rahu man sus wake'e, maa ai mamkene lerno hi Ai.

⁵ Am kerhu mamani lere rin nukur mayai, ee rodi yai laa bui raram, ee hi'i rusrusu ar'arra rehi ono ramhene derne ainim wanakuku. Am howok de maha wake'edi me'e, lere romromo ai ka mamkuru wake'e, la lere romromo ai ma'alehe hanana'an.

⁶ Enimaa lolo ha onne na'akeme ainim hini'i wenewhe moumou dewdewe. Ai mauroinedi Lirna Wawan, ai kam pelek ma'ahan ri, la ai modi aki wawa'an kokala ri. Am hi'i onne na'akeme ono Roh Kudus na'aromo lolo ai raram penia ai modi aki man mou maramyak ainim ri heri ri wali.

⁷ Rin do'on rauroin nahenia namlolo kokkoo ai mamwali Makromod Lalap Nin hophopon ono am loikaru wanakuku ma namlolo wake'e, la Makromod Lalap Nin molollo man lap paku mayai mamani. Enla ainim hini'i wenewhe ma namlolo namwali dawoi noro ilak rae ai modi madiyahaka ai kemen, ono lere ainim arwali ken wakunu nano'onnyaka mayai, hi ka raruri rehiyedi mayai ono ai kam hi'i sala.

⁸ Lo'o rin wakunu nano'onnyakai, ee na'uli yai; lo'o ri heruwali tumdesnai, ee horhawai; lo'o ri heruwali ra'aheni ai mapoho, ee derne ainim

wanakunu;

⁹ lo'o heruwali kar peinohi mayai, ee heruwali kokalai wawa'an: Lolo ha onne na'akeme rin do'on rauroin kokkoo am hi'i wewhe Makromod Lalap Nin honorok panaeku mamani. Kade rin nanoin mayai mamani leke resne, maa am mor-mori makun! Kade rin riuk rerhe mayai, maa ai kam maki makun.

¹⁰ Kade rin hi'i ai akim woir rehi, maa ai raram nahuwa'an mamani. Kade rin po'on rauroin ai ma'alehe maulinu, maa am paku ri nammori lernaledi Makromod Lalap Nin linikir kanaru ma namlolo me'e. Memen rin po'on mayai ma'alehe haida-haida, maa ma namlolo am manarna ha rahu na'akeme.

¹¹ I walin man min mai Korintus na'ahoru! Am konohiyedi ainima honorok aki na'akeme mouropo ki mi me'e. Mi mauroinedi ai maramyaka mi kokkoo!

¹² Ai maramyak mi rehi de kam suwarala ainim honorok aki ki mi, maa alhi'ihepe mim suwarala mi honorok akin mayai?! Lo'o mi ka maramyakai harome?

¹³ Ende lere eni derne makaniyala ainu'u wanakunu tarana. Ya'u wakunu naise ri leleher ida ma naramyaka anan wake'e. Ai mapanak mim werre mi honorok akin wawa'anedi mayai naise am hi'iyedi ki mi me'eni.

Yono mamwali mahaku moro ri ma akin ka naili'il Yesus, kalo'o mim hi'i dohohala

¹⁴ I wal'uhe, yon moro ri ma akin ka naili'il Yesus lawuku honorok aki! Onne kan wa'ane. Kene mim loi honorok wawa'an! Lo'o mi mahinorok ri man hi'i ha man wa'an namnenehe noro ri man

ailanne?! Hi'ihewi panaeku ropropo minwuku noro metmetek nine?!

15 Hi'ihewi Kristus noro Hayakyak Makromon* lawuku honorok aki?! Onne ka namlolo wake'e! Hi'ihewi ri ma akin naili'il Yesus enihe lawuku honorok aki noro ri ma namhenedi Kristus?! Lo'o rira hinin'i wenewhe namnehe, ee ka? Ka namnehe wake'e!

16 Makromod Lalap kan hurinohi ri mormori hoikani aukerhe lolo Nin Romleu, ono Ai penia nodi molollo narehi nalewen wake'e nano ha onne na'akeme! Maika eniyenihe kamwali Makromod Lalap man mori laa ewi-ewi Nin Romleu, ono Ai penia minle ik raram, de kan wa'an ik lawuku noro ri man hoikani ha ma ka namlolo onne. Onne namnenehe noro inhawe man Makromod Lalap na'aheni lolo Horok Lap raram nonolu eni,

“Na'amoli Ya'u minle hi leken kalarna,
la Ya'u moriwuku noro hi mamani.

Ya amwali hirira Makromod Lalap,

la hi ramwali Ainu'u ri mememen. *

17 Ende yono lawuku honorok aki noro ri ma ka nauroin Ya'u,
maa mako'uwedi hi here!

Ma'ako'uwedi mi nano hini'i wenewhe na'akeme man ailanna.

Lo'o mim hi'i heheni, Ya'u kokala mi, *

18 la Ya amwali minim Ame,
la mi mamwali Ya an'u.

* **6:15** Lolo wanakunu Yunani rapolu 'Hayakyak Makromon' onne 'Belial'. * **6:16** Im. 26:12, Yer. 32:38, Yeh. 37:27 * **6:17** Yes. 52:11

Eniyeni Makromod Lalap ma nodi molollo ma narehi nalewen na'akeme Nina wanakunu.” *

7

¹ I wal'u na'ahoru man ya aramyake! Makromod Lalap nala Nin nou onneni na'akeme maika, de wa'an rehi ik kako'uwedi ika nano ha wo'ira na'akeme ma na'amorso ik kemen noro ik honorok akin. Wa'an rehi ik kahehe hi'i lernohe Ai honorok akin mamani leke iknik morimori eren moumou dewdewe lolo Ai leken kalarna, ono ik kamka'uk Makromod Lalap.

Paulus napanak manin Korintus rodi aki man wa'an kokala hi

² I wal'u na'ahoru, ya apanak mi modi honorok aki wawa'an kokala mayai, ono ai kam hi'i salida ki mi, ai ka mawa'u mi hi'i dohohala, la ai kam wukupoho mi leke manoin ainim wawa'an aimehi.

³ Ka a'aheni heheni leke ya ala sala mi, ono naise ya aheniyedi nonolu me'e, ai maramyaka mi rehi de lo'o am mori me maki, ai akim ka nahinuri mi!

⁴ Ka amka'uk wakunu heheni ki mi, ono ya auroin mi akim wa'an, la mim hi'i ya akin nahuwa'an wake'e. Kade am lernala wewerek pananaka nammori, maa mi ma'alapedi ai akim penia nahuwa'an rehi.

⁵ Lere am rakan Makedonia ai kam lernala leken warnala, ono lolo ewi-ewi am lernala anna kerkeri kawkawa mamani la am ma'irhu mi ono ai kam derne lir ida nano mi makun.

* **6:18** 2Sam. 7:14, 1Taw. 17:13, Yes. 43:6, Yer. 31:9

⁶ Enimaa ai mapanak trimkasi Makromod Lalap ono Ai penia ma nadedem hi'i ri man akin tana nahuwa'an wali'ur, la Ai na'alapedi ai akim ono Ai nala Titus mai wali'ur, leke yon ai akim tana me'e.

⁷ Onne kan mehe, maa ai akim nahuwa'an narehi, ono an konohi mayai hi'ihewi mi ma'alapedi ai akin haenhi! Ai na'aheni mi raram nodi moro maya'u pakromala, la hi'ihewi mi akim woir rehi ono mim horokala hini'i wenewhe ma ka namlolo nonolu onne,* la hi'ihewi mi modiyaledi maya'u me'e! Enpenia lere ya'u derne lir onne ya akin eren nahuwawa'an!

⁸ Kade ainu'u horok man ya'u akuwedi ki mi onne hi'i mi akim apinha, maa lere eni ka'u hehel ono ya'u hi'i horok onneni. Namlolo, lere ya'u hi'i horok onneni, ya akin werek ono ya auroin nahenia lere mim lese horok onne lo'o mi akim woir, maa ya auroin nahenia ka nalo'ol mi akim naruriyedi haenhi.

⁹ Onne penia ya aheni ka'u hehel aku horok onne ki mi, maa ya akin nahuwa'an! Ya'u raram ka nodi ya'u hi'i mi akim woir, maa ya akin nahuwa'an ono lere mi akim woir onne mim herredi minim honorok panaeku ma ka namlolo eni, wali derne makani Makromod Lalap wali'ur. Makromod Lalap nair mi akim man woir onne leke nala re're'e harharu ki mi, penia ainim horok onne kan hi'i yakyak mi!

¹⁰ Lo'o ik akin woir ono ik kak lernohi Makromod Lalap Nin honorok panaeku, ik akin man woir onne lo'o paku maika ono nakoko ika herredi iknik honorok panaeku ma ka namloleni wali

* 7:7 Po'onala 1:23, 24.

lernohi Ai. Onne penia nala or'ori dardari maika, de ik akin kan woir me'e. Enimaa lo'o ik akin woir naise ri ma ka nauroin Makromod Lalap lolo noho wawan eniyeni, aki man woir onne kan paku ika ono kan hi'i ika herredi iknik honorok panaeku ma ka namloleni, de nala makmaki ko'u Makromod Lalap.

¹¹ I wal'u na'ahoru, lere ya'u aku horok onne ki mi, mim hehel ono mi mauroinedi mi kam lernohi Makromod Lalap honorok akin. Ken mahinorok! Minim henehel onne nakoko mim lernala ha man wa'an wake'e lolo minim morimori, ono ors eni mi mampe'el rehi mako'uwedi mi kemen nano ha ma na'amorse mi, la mi akim namrana mala hunukum ri man hi'i sala onne. Mi ma'ahan noro ri man hi'i dohohala onne, la mamka'uk wake'e hi'i dohohala man ri onne hi'ie. Mi raram nodi ya'u ki ka'arala mi, leke ya auroin nahenia mim hi'i wewhe ainu'u honopon mamani, la mi mamkene mala hunukum ri man hi'i sala onne. Nano minim hini'i wenewhe eniyeni, ri na'akeme do'on rauroin nahenia namlolo kokkoo mi akim mou la kam hi'i sala.

¹² Lolo ainu'u horok onne ya'u konohi mi mala hunukum ri man sala onne la paku man lernala sus nano nin sala onne, maa lolo Makromod Lalap leken kalarna panaeku woro'o onne ka namwali panaeku ma na'ono lolo ainu'u horok eni. Ainu'u panaeku ma na'ono mi mauroin mouropo nahenia mi maramyaka mayai la horhawe ainim wanakuku eni.

¹³ Mim kokaledi ainu'u horok wawa'an me'e, de ai akim nahuwa'anedi me'e. Mi mahuwa'anedi ai akim, maa onne kan mehe! Lere ai moro Titus pakromo wali'ur, am derne an wakunu min-

ima hini'i wenewhe man wa'an onne, penia ai akim nahuwa'an wake'e ono ai mauroin nahenia mi ma'alapedi Titus akin la hi'i ai honorok akin nahuwa'an haenhi.

¹⁴ Lere ai kan ki makun, ya a'uli mi lolo ai kalarna me'e. Enla an rakanedi ki enne, mim kukul aki man wa'an ai de kam hi'i wawwawa maya'u! Ai madedem konohi mi panaeku ma namlolo mamani, de ainim wanakunu ma na'uli mi man am konohiyedi Titus onne namlolo haenhi.

¹⁵ Ende ors eni, ai me'ene eren nararamyaka mi ono mim derne makani wawa'an ainin wanakuku la horhawa ai haenhi.

¹⁶ Ya akin nahuwa'an wake'e ono ya auroin namlolo kokkoo mi mamkene lernohi Makromod Lalap lolo ha wo'ira na'akeme.

8

Paulus na'alapedi hi akin leke teunohi manin Makedonia puli kupan rala kerei raramne ma aile Yudea

¹ I wal'u na'ahoru, ai raram nodi konohi mi inhawe namwali kerei raramne ma aile noho Makedonia eni. Makromod Lalap nala Nina rere'e harharu penia paku hi nammori.

² Kade wewerek pananaka man werek rehi kenedi hi me'e, maa hi akin nahuwa'an wake'e haenhi. Kade hi ra'alehe haida-haida, maa hir puli kupan namansa rodi laa pakuwala hi wal-inhe ma na'alehe haida-haida lolo Yudea.

³ Ya'u konohi mi nahenia nano hirira honowok ihin ennen, hi rala nammori leke paku ri Yudea onne, penia lere romromo kupan rodi ilitolle rir

popono orereki me'ene kan nokor haenhi. Ri namehin ka rakerne hir hi'i heheni,

⁴ maa hi rapanak an'anhedi mayai ke'ede hi ralala pulipuli pakuwala Makromod Lalap Nina kerei raramne ma aile Yudea.

⁵ Ai ka mahinorok hi lo'o rala pulipuli man lap heheni! Hi rala kupan, maa onne kan mehe! Dedesne hi rala kemen Makromod Yesus leke lerno hi Ai honorok akin mamani, la hir derne rakani ainim wanakuku ono hi rauroin onneni lerno hi Makromod Lalap honorok akin haenhi.

⁶ Nonolu Titus penia man paku mi puli kupan leke aku laa kerei ma aile Yudea haenhi, maa rakan lere eniyeni minim pulipuli onne kan horu makun. Ende am hopon an ki ka'arala mi wali'ur leke paku ra'ukwukuwala minim pulipuli ma kan horu makun eni, leke akuwala here.

⁷ Ai mauroin minim hini'i wenewhe wa'an wake'e ono mi akim namkene naili'il Makromod, mi mauroinedi wanakunu ma namlolo, la mi mauroin morimori ma namlolo lolo Makromod kalarna haenhi. Mi mampe'el ilitolle ri heri ri wali, la mi maramyaka mayai rehi haenhi. Namlolo kokkoo mim hi'i ha wo'ira na'akeme wa'an wake'e. Enpenia wa'an rehi mi mampe'el hi'i minim pulipuli onne wawa'an haenhi, de ai mapanak mi modi honorok aki man mou puli kupan male ik walin ma na'alehe haida-haida enihe.

Paulus na'alapedi hi akin leke hir teunohi Yesus ma naramyak ika rehi

⁸ AINU'U wanakunu eniyeni ka namwali konondere ki mi, maa ya'u konohi mi nahenia mi walinhe man minle Makedonia onne raramyake rehi ri ma na'alehe haida-haida onne de rampe'el

paku hi. Ya'u konohi mi heheni, leke ya auroin lo'o mim lernohi hirira hini'i wenewhe onne, ee ka? Ya'u raram nodi auroin lo'o mi maramyaka minim ri heri ri wali kokkoo, ee ka?

⁹ Ka'u hopon mi, maa ya apanak mehe ono mi mauroinedi nahenia Makromod Yesus Kristus nala Nin rere'e harharu man lap narehi maika. Kade Ai namwali orkanaru wake'e la Nin morimori ma'aruru wake'e lolo a'am raram, maa An hoikaru ha wo'ira onne na'akeme, ono Ai naramyaka rehi maika. An hi'i kemen namwali ri ma na'alehe naulinu leke nano Nina hini'i onne mim lernala rere'e haharu noro morimori man ma'aruru wake'e haenhi.

¹⁰ Enpenia ya ala nounaku eniyeni ki mi leke mim hi'i pulipuli onne wawa'an. Anna man laa mi penia mamwali ri dedesne ma akin namrana paku ma na'alehe haida-haida onne, de mim puli kupan noluwedi ri namehin!

¹¹ Ende wa'an rehi ors eni mi mampe'el hi'i na'ahoruwedi minim pulipuli onne leke rin do'on nauroin mi ka mampe'el lere dedesne mehe, maa mi mampe'el hehen nanumene ri ma na'alehe haida-haida kokaledi minim pulipuli onne. Enla ya apanak mi modi mi akim ma namrana male lernohi inhawe man mim lernaledi me'e.

¹² Lo'o mi akim namrana paku mi walinhe, la mi mala lernohi minim hahaa man aile, Makromod kokala minim pulipuli onne. Ai ka napanak mi mala hahaa man mi ma'alelehe!

¹³ Ya'u ka'u nounaku heheni leke akerne mi mala nammori de mim sus ono ma'alehe haida-haida, maa ya'u nounaku heheni leke ri na'akeme rir morimori namnenehe.

¹⁴ Lere eniyeni mim lernala dawaknala nokor narehi, de wa'an rehi mi mala wali'ur leke pulipuli onne noknokor paku mi wallum manin Yudea onnenihe. Enla lo'o lere namehin minim hahaa kan nokor, hi onne lo'o paku mi haenhi, leke mi na'ahoru mori wawa'an wewerre.

¹⁵ Onne naise horhorok ma aile Horok Lap raram ma na'aheni, "Ri man lernala nammori, lo'o ka narehi, la man lernala tarana, lo'o ka na'alehe." *

Paulus hopon Titus noro ri woro'o laa rala manin Korintus rira pulipuli rodi laa manin Yudea

¹⁶ Ya apanak trimkasi Makromod Lalap, ono Ai penia nala akin man wa'an Titus penia akin namrana wake'e paku mi namnenehe noro maya'u.

¹⁷ Ya aheni heheni ono lere ai mapanak Titus ki paku mi, ai akin nahuwa'anedi ono ai me'ene naledi kenekrohu ki ilitolle mi haenhi.

¹⁸ Ai mapanak ai wallum ida wali'ur nore na'alono ki haenhi. Ri onne, kerei raramne ra'uli ono ainina honowok nair wa'an la ai nampe'el loikaru Makromod Lalap Lirna Wawa'an eni.

¹⁹ Onne kan mehe, maa kerei raramne niliyedi ai leke ai ma'alono lere ai modi pulipuli laa ri Yudea ma na'alehe haida-haida enihe. Am hi'i heheni leke ik Makromod mehen lernala ul'uli sasa'a nano ri mormori, la am hi'i haenhi leke rin nauroin nahenia ai akim namrana paku iknika ri heri ri wali modi honorok aki moumou.

²⁰ Ai mapanak ai walin onnenihe lerno hi rodi pulipuli ma namansa onne ono ainim panaeku hi'i ha wo'ira na'akeme namlolo wake'e, leke yono hi'i de rin kuku sala mayai.

* 8:15 Kel. 16:18

21 Ainim honorok aki kakar pulipuli eni wawa'an, leke ainim hini'i wenewhe namlolo kokkoo lolo Makromod Yesus noro idewe ri mormori leken kalarna.

22 Onne kan mehe, maa ai mapanak ri ida wali'ur noro Titus ki wewerre na'uwali nina kalla wali onne haenhi. Ai onne am po'onedi me'e, de mauroin ai nampe'el ilitolle Makromod Lalap Nina honowok, la ai akin nahuwa'an rehi pakuwala mi ono ai nauroin nahenia mi akim namrana mala pulipuli onne.

23 Enla Titus onne, ai namwali i wal'u, la yo oro ai howok wewerre paku mi. Ik walin woro'o man lernohi ai onnenihe, kerei raramne hopon ki de rodi kerei naran paku kakar minim pulipuli onne, la hirira morimori ramwali u'uli sasa'a Kristus.

24 Ende ai mapanak mim kokala hi wawa'an la kukul nahenia mi maramyaka hi, leke kerei raramne na'akeme rauroin nahenia ainim wanakunu ma na'uli mi onne namlolo kokkoo.

9

Paulus napanak kerei raramne ra'akenedi pulipuli nanumene an rakan laa enne

1 I wal'u na'ahoru, lo'o ka'u horok haida ma na'ono pulipuli rodi paku Makromod Nin ri mememen onnenihe me'e, kan hi'i haida,

2 ono ya auroinedi mi akim namrana paku hi me'e. Ya a'uliyedi mi lolo ri Makedonia kalarna me'e. Ya a'aheni, "Nano anna man laedi rakan lere eniyeni, ik walin manin noho Akhaya* ramkene puli kupan!" Enpenia hir derne onneni, mi

* 9:2 Kota Korintus onne minle noho Akhaya.

ma'alapedi hi akin me'e, de hi raram nodi rala kupan paku haenhi.

³ Kade onne namlolo, maa ya ahinorok lo'o wa'an rehi ya apanak Titus noro nina kalla wali ri woro'o onne roluwedi ya'u ki enne leke paku mi ma'akene pulipuli onne, kalo'o ya'u rakan, minim pulipuli onne ka namkene makun. Ya'u kono-hiyedi ri Makedonia nahenia minim pulipuli onne namkenedi me'e, de yon hi'i de ainu'u wanakunu ma na'uli mi onne ka namlolo!

⁴ Yonde am rakan ki enne, ri Makedonia ida woro'o man lerno hi ya'u po'on mi kam ra'ukwuku minim pulipuli makun! Lo'o onne namwali, hi'i wawawa mayai, ono ya a'uliyedi mi me'e, la ya a'aheni, "Ri manin Korintus onnenihe rampe'el puli kupan." Emene hi'ihewi noro mi? Mi lo'o mawawa haenhi!

⁵ Onne penia ya ala kenekrohu nahenia wa'an rehi Titus noro ri woro'o onne rolu ki enne, leke paku mi ra'ukwukuwedi minim pulipuli onne. Ya'u hi'i onne leke lo'o am ki enne minim pulipuli na'akeme onne namkenedi me'e. Wa'an rehi hi'i heheni leke ri na'akeme rauroiroin mi mala kupan eniyeni modi aki man mou, ka mala kupan ono rin siase nakerne mi.

Lo'o ik kala haida ri namehin, maika penia man lernala rere'e harharu

⁶ Horhorok inhawe ma namwali noro ri man howok kirne. Lo'o an hapa wini tarana lolo nina kirne, rakan lere ra'ili radai an lernala tarana haenhi, maa lo'o an hapa wini nammori, rakan lere ra'ili radai an lernala nammori haenhi.

⁷ Lo'o ik kala haida-haida ri, wa'an rehi ik kale lerno hi ik honorok akin. Yon ik kala haida ono rin

siase nakerne ika, ee yon ik kala haida kodi aki man werek, ono Makromod Lalap naramyaka ri ma akin namrana nala haida paku nina ri heri ri wali.

⁸ Makromod Lalap penia ma nodi molollo nala Nin wanalhan ki mi hehen nanumene minim ha wo'ira kukuku noknokor la ma narehi aile haenhi! An hi'i heheni leke mi mampe'el hi'i ha wo'ira man wa'an leke paku ri namehin mamani.

⁹ Onne naise horhorok ma aile Horok Lap ma na'ono ri man paku ma na'alehe haida-haida. Horok onne na'aheni, "Ai nodi hahaa nammori nale ri yakyak halhala leke naramyaka hi, naise ri nodi wini nammori wahair lolo kirna, la Nin wawa'an onne namkene laa ewi-ewi." *

¹⁰ Makromod Lalap penia nala wini ri man howok kirna, la Ai nala kirna ihin ennen leke na'an. Naise onneni, Ai namre'e namharu mi leke mim lernala leken nammori paku ri namehin, la An hi'i minim hini'i wawa'an onne ihin ennen eren nammomori.

¹¹ Ai lo'o namre'e namharu mi nammori rehi noro ha wo'ira na'akeme, leke mi mamkene paku minim ri heri ri wali mamani. Enla lere ai modi minim pulipuli onne mala ri ma na'alehe naulinu man aile Yudea, ri nammori lo'o rapanak trimkasi Makromod Lalap.

¹² Minim hini'i wenewhe man wa'an onne paku Makromod Lalap Nin ri ma na'alehe haida-haida, leke hirira popono orereki nokor haenhi, maa onne kan mehe! Minim hini'i man wa'an onne nakoko ri nammori rapanak trimkasi Makromod Lalap haenhi.

* 9:9 Mzm. 112:9

13 Mi me'ene kukul nahenia mi maramyaka Makromod Lalap la mi raram nodi hi'i ha ma nam-lolo mamani. Lere ik walinhe man minle Yudea do'on minim pulipuli onne, hi lo'o ra'uli rasa'a Makromod Lalap ono hi rauroin nahenia mi akim namkene naili'il Kristus, la namlolo kokkoo mim lerno hi Nin konomdere. Hi ra'uli rasa'a Makromod Lalap ono mi modi aki man mou ha'ar minim hahaa onne leke paku hi noro ri namehin haenhi.

14 Enla hi akin ka nahinuri mi, la hir hi'i lir napanak Makromod Lalap paku mi mamani, ono hi rauroin nahenia Makromod Lalap Nin rere'e harharu man lap narehi howok lolo mi raram.

15 I wal'uhe, mai kapanak trimkasi Makromod Lalap ono Ai naledi rere'e haharu maika me'e. Nin rere'e haharu onne ri kan ho'oknala!

10

Paulus napanak hi yon derne rakani ri man kuku sala ai

¹ I wal'uhe, ya apanak mim dernala ainu'u napanak eniyeni. Lo'o ri aile ma na'aheni, "Lere ik koro Paulus minwuku, an wakuku naise ai namka'uk, de ka nodi lir apipinha, maa rakan lere ai nako'uwedi nano maika mene nawuhur lolo nin horok eni!" Ri onne lo'o pene'ek ya amka'uk, penia ainu'u morimori naise onne! Onne ka nam-lolo, maa ya'u ken teunohi Kristus Nin morimori, de ya'u mori helkaki amdaru la odi lira mamamal lolo mi leken kalarna.

² Ya apanak mim kokala ainu'u molollo wawa'an, leke yon de lere ya'u rakan ki enne ya a'ahan de odi lir apipinha mi wali'ur. Ri aile ma na'aheni ainim hini'i wenewhe namnenehe

noro ri ma ka nauroin Makromod Lalap makun! Lapanala'u rakanedi mene yo odi lir apipinha wake'e wakunu noro hi!

³ Namlolo kokkoo mayai eniyenihe mamwali ri mormori mehe mai noho wawan eniyeni, maa ai kam hi'i rusrusu ar'arra naise noho nina. Ai ka modi noho wawan nin molollo ma'okuledi ri man wakuku ha ma ka namlolo,

⁴ maa ai modi Makromod Lalap Nin molollo mehe. Ai penia ma nala maika molollo ma naho'ok naise ilak rae rodi rehiyedi ri ma na'okuledi Ai Lirna Wawan eni. Ilak onne namehin wake'e nano noho wawan eni nina, ono lolo ilak onne Makromod Lalap Ma Narehi Ma Nalewen nala molollo mayai ma'ahoruwedi rir wanakuku ma ka namlolo onne. Ende mayai naise ma nasala ke'urauk ma naruri, de ai ma'ahoruwedi onno-onno ma naruri wake'e. Am nair molollo onne rehiyedi ri ma nawalha lira, la ma'okuledi rir wanakuku ma ka namlolo.

⁵ Ai ma'okuledi ri ma nodi wanakunu man kukulu lalap onnenihe, ono rir wanakunu onne ewek kawala ri leke yon hi rauroin Makromod Lalap Nin wanakuku ma namlolo eni. Enla ai modi molollo paku ri ma na'okuledi Lirna Wawan onne penia hir herredi honorok akin ma ka namlolo la derne rakani Kristus mehe.

⁶ Enla ai mamkene mala hunukum ri na'akeme ma namhene derne rakani Kristus, maa am lapan hehen nanumene mim kukul nahenia mi mamkene derne makani ainim wanakunu eniyeni la mi raram nodi derne makani Kristus mamani.

⁷ I wal'uhe loi honorok wawa'an leke mauroin inhawe ma namwali lolo minim kerei raramne!

Ri aile ma na'aheni, “Mayai penia ma nodi Kristus Lirna loikaru ri!” Wa'an rehi hi onne loi honorok wawa'an leke rauroin nahenia ai mamwali Kristus Nin ri naise hi haenhi!

⁸ Kade ya'u wakunu kukulu lalap tarana konohi hi'ihewi Makromod nala molollo mayai, maa ka awawa, ono Ai nala molollo mayai leke paku mi mamwali ri ma namlolo lolo Ai leken kalarna. Ai ka nala molollo onne leke nodi mi laa yakanne.

⁹ Enla ka ahehe hi'i mi mamka'uk lolo ainu'u horok enihe.

¹⁰ Yon hi'i de mim derne makani ri ma na'aheni, “Paulus nodi lir apipinha nake'u mayai lolo nina horok onne naise ai nodi molollo lap narehi, maa rakan lere ai noro mayai minwuku nin molollo kaale, la ai ka nauroin wakunu wawa'an.”

¹¹ Wa'an rehi meser man wakunu kukulu lalap onnenihe loi honorok wawa'an wanakunu eniyeni: Rakan lere ai moro mi minwuku wali'ur ai modi apinpinha hi'i wewhe panaeku ma namnenehe noro ainim horok haenhi!

Paulus nodi molollo nala nounaku manin Korintus ono Makromod Lalap mehen hopon ai loikaru Lirna Wawa'an eni hi

¹² Meser man holi kukulu lalap onnenihe konohi mi nahenia rir hini'i wenewhe namlolo wake'e! Lo'o rir wanakunu onne namlolo, ai mamka'uk rehi hoiwuku ainim hini'i wenewhe noro hi! Maa rir wanakunu onne ka namlolo! Rir hini'i wenewhe kan wa'an la rir honorok panaeku kan min haida, ono mehe ra'uli kemen, la meher ho'ok kail rir hini'i wenewhe!

¹³ Ai kam hi'i heheni. Lo'o ai ma'uli ai kemen, ai kam wakunu kukulu lalapa mamani, maa am wakunu mehe inhawe man Makromod

Lalap paku mayai hi'i lolo honowok man Ai naledi mayai me'e. Enla mi eniyeni mamwali ainim honowok ihin ennen, ono Makromod Lalap hopon mayai loikaru Lirna Wawa'an eni ki mi.

¹⁴ Ende lo'o ai ma'aheni ai modi molollo mala nounaku ki mi, ai kam sala ono mayai penia man loikaru Lira Wawa'an ma na'ono Kristus ki mi dedesne! Enimaa lo'o ai kam rakan minim noho makun, ainim molollo kaale nounaku mi.

¹⁵ Ri aile ma na'uli kemen aimehi nahenia hir loikaruwedi Lirna Wawa'an lolo nohida, maa ka namlolo ono ri namehin noluvedi hi me'e. Ai kam hi'i heheni! Ai ka ma'uli ai kemen lolo ri namehin nin honowok! Enimaa ai raram nodi nahenia lere mi akim eren narururi naili'il Yesus, lo'o ainim honowok eren nala'a kalalari lolo minim noho haenhi.

¹⁶ Lere panaeku onne namwali, ai mahina'ar noro mi leke ai lam loikaru wali'ur Lir Wawa'an lolo noho namehin. Ai raram nodi loikaru Lira Wawa'an laa noho-noho man ri ka nodi Yesus Lirna Wawa'an la'ala makun. Lo'o onne namwali, ri mahaku ka na'aheni am howok lolo ri namehin nin honowok onno!

¹⁷ Horhorok aile Horok Lap raram ma na'aheni, "Lo'o ri aile man raram nodi wakunu kukulu lalap, wa'an rehi an wakunu kukulu lalap na'ono Makromod Kristus Nin hini'i wenewhe mehe!" *

¹⁸ Lo'o ik mehe ka'uli ik kemen, onne nin panaeku kaale, maa lo'o Makromod Lalap mehe na'uli maika,* onne wa'an wake'e, ono ik kauroin kokkoo nahenia An kokala maika!

* **10:17** Yer. 9:24 * **10:18** Nano HN. 14:3 ik kauroin Makromod Lalap na'uli ma nodi Ai Lirna enihe ono Ai nala molollo hi hi'i tanada man ri kan dodo'onnala makun.

11

Paulus namhene manin Korintus lerno hi meser-meser ma ka namlolo

¹ I wal'uhe, ya apanak mi mala leken ya a'uli i kem'u tarana! Ya auroin wanakunu kukulu lalap eniyeni nin panaeku kaale, maa ya apanak mi modiyala aki man wa'an derne ainu'u wanakunu eniyeni.

² I wal'uhe, ya a'ahan ri ma nano'onyak mayai, naise Makromod Lalap na'ahan hi haenhi, ono hirira wanakuku onne lo'o nakoko mim wali mi kili'urmne nano Kristus. Ende ya adiyaka mi mamani, leke mi akim eren namkene naili'il, ono mi penia naho'ok naise maekrara man moumou dewdewe man ya'u nouwedi ala mo'oni ida, la mo'oni onne Kristus mehe.

³ Enimaa lere eniyeni ya akin ka namkene ono ya amka'uk lo'o rin mai paipudi mi, de lo'o mi kam lerno hi Yesus modi honorok aki man mou naise nonolu me'e. Ya amka'uk lo'o ri onne nodi rir wanakunu aimehi paipudi mi, naise nonolu nee nodi nin wanakunu aimehi paipudi Hawa de nakoko hi'i dohohala.

⁴ Ya'u wakunu heheni ono rin mai wakukuwedi mi ha ma na'ono Yesus me'e, maa rir wanakuku onne namehin wake'e nano ainima. Alhi'ihepe mim derne hi!? Hir wakuku nahenia mim kokala roh namehin nano Roh man mim kokaledi lere mi akim naili'iledi Yesus. Alhi'ihepe mim kokala rir wanakukue!? Hir wakuku mi lirna namehin wake'e nano Makromod Lalap Lirna Wawa'an man mim kokaledi nano mayai nonolu me'e. Alhi'ihepe mi ka ma'okuledi hie!? Alhi'ihepe mim

pelek kokala rir wanakuku ma namehin wake'e onne?

⁵ Hi onne mehe ra'uli kemen peni rin wekel hi 'hophopon man lewlewen ma nodi Yesus Lirna Wawa'an eni.' Onne penia mi lo'o raram nodi derne hirira wanakuku narehi ainu'u, maa ya'u ka amwali ri man lolo yawa hi!

⁶ Lo'o ka auroin wakunu wawa'an naisa hi, maa ka amwali ma ka nauroin haida-haida haenhi! Ya auroin kokkoo Makromod Lalap Nin wanakuku wanayo'o ma namlolo eni! Mi me'ene mauroin onne namlolo ono mi mehem do'on ainim hini'i wenewhe na'akeme lere ai moro mi minwuku.

Paulus ka napanak naiwe'el nano manin Korintus

⁷ Lere ya'u loikaru Makromod Lalap Lirna Wawa'an ki mi, ya'u ka apanak naiwe'el ida nano mi. Ya'u mori helkaki amdaru oro mi, penia ya'u mehe howok anoin ainu'u popono orereki naise ri ma nadedem. Ya'u hi'i heheni leke mi mahin-uriyedi nano minim dohohala la mim kokala or'ori dardari ma kan horu. Nano ainu'u hini'i na'akeme onne inhawa ma nakoko penia mim kuku sala maya'ue!?

⁸ Lere ya'u wakuku mi, kerei namehin rala pulipuli po'opo'o leke ainu'u popono orereki noknokor. Ende onne naise ya'u lo'o hi'i kerei onne raramne sus leke ya'u paku mi.

⁹ Lere yo oro mi minwuku, lo'o lere ida woro'o ya alehe haida-haida, maa ka apanak mi mala haida-haida paku maya'u, ono ya amhene hi'i sus mi. Ka apanak haida ono lere ya alehe onne ri Makedonia ma akin naili'il Yesus enihe puli ha wo'ire rodi mai rala maya'u. Ende lere man laedi,

ka apanak haida-haida nano mi, la lere man mai eniyeni, ainu'u panaeku ka apanak haida-haida nano mi haenhi!

¹⁰ I wal'uhe! Ors eni ya'u wakunu odi Yesus Naran mehe. Mi mauroin nahenia Kristus Nin wanakunu na'akeme namlolo, la Ai penia man howok lolo i raram, de ainu'u wanakunu eniyeni namlolo naise Ainina haenhi. Ende ya'u nou nahenia ya akin nahuwa'enedi ono ka apanak naiwe'el nano mi noro idewe nano ri namehin man minle noho Akhaya! Enla ka'u herre ainu'u honorok panaeku eniyeni!

¹¹ Lo'o mi mahinorok, "Alhi'hepe an wakunu hehenie? Lo'o ai ka naramyakai harome!" Onne ka namlolo! Makromod Lalap mehe nauroin ya aramyaka mi rehi!

¹² Ler eniyeni ka apanak naiwe'el nano mi, la lere man mai ka apanak haenhi. Ka apanak naiwe'el nano mi ono ri man wakunu nano'onnyak ya'u onnenihe rapanak rir naiwe'el mamani, la ra'uli hi kemen mamani, de ya'u hi'i heheni leke hirira ya'ar kaale ra'aheni rir honowok namnenehe noro ainima.

¹³ Ri man hi'i heheni ramwali man howok ma napoho mehe. Hi ra'aheni hi ramwali hophopon man loikaru Kristus Lirna Wawa'an ma namlolo, maa onne ka namlolo! Hi rapoho la paipudi mi mehe.

¹⁴ Ik po'on hirira hini'i wenewhe onne, yon ik mehe kakaiyedi ika ono ik kauroin nahenia Hayakyak Makromon me'ene nauroin herredi ai kemen leke rin po'on ai naise hophopon a'am raram man siksik lerlere eni!

¹⁵ Ende ik kak mehe kakai ika lere Hayakyak

Makromon nin man howok onne paipudi ri la suwsuwar rir hini'i wenewhe man ailanna leke rin po'on pene'ek hi onne ramwali Makromod Lalap Nin hophopon wahwahan ma namlolo. Enimaa lere li'ur ne, Makromod Lalap nala hi hunukum man herre walha rira hini'i wenewhe ma namehiyala onne.

Paulus wakunu nin ya'ar namwali man loikaru Makromod Lalap Lirna Wawa'an ma namlolo

¹⁶ I wal'uhe, kade ors eni ya'u wakunu naise ri ma naploedi, maa yom pene'ek ya amwali ri ma naploe. Enimaa lo'o ri aile ma na'aheni ya amwali ri poloe, ya apanak hi kokala ainu'u wanakunu ma naploe naise hir kokala ri on-nenihe rir wanakunu ma naploo haenhi! Ende ya apanak mi mala leken ya a'uli i kem'u taran haenhi.

¹⁷ Ler eniyeni ya'u konohi mi alhi'ihepe ainu'u ya'ar aile holi kukulu lalap! Enimaa Makromod Lalap kan hopon ya'u wakunu heheni. Ainu'u wanakunu eniyeni naise ri ma naploedi me'e, ono ya'u mehe a'uli i kem'u.

¹⁸ Ri nammori penia mehe ra'uli rira hini'i wenewhe naise ri nadedem hi'i lolo noho wawan eni, de ne'e namhene ya'u lerno hi ma naploo onne a'uli ainu'u hini'i wenewhe haenhi!

¹⁹ Mi modi akim ma nahuwa'an derne makani ri poloe onne, la kokala rir wanakuku ma ka namlolo onne haenhi, ono lo'o mim pene'ek minim woroin lap narehi!

²⁰ Onne kan mehe, maa mim hurinohi hi rodi molollo ki mi, la ra'ahoru minim mahmaha

awenne. Hir holi kukulu lalap la ilnohi ralnohi mi haenhi, maa mi kam hi'i haida!

²¹ Ai mamka'uk rehi hi'i lernohi rir hini'i wewhe ma namehiyala onne! Enimaa mi lo'o mala sala mayai ono ai kam hi'i sus mi heheni! Mi ma'aheni ya awawa ono ya amka'uk komdere mi naise hi! Onne ka namlolo wake'e!

Enimaa lo'o hi ka ramka'uk wakunu kukulu lalap panaeku wo'ira, wa'an rehi ya a'alapedi ya akin wakunu heheni haenhi! (Maa yon hamlinu ainu'u wanakunu eniyeni naise ri ma naploedu ono kan wa'an ik mehe ka'uli ik kemen.)

²² Man panulu onnenihe wakunu kukulu lalap ra'aheni hi ramwali ri Ibrani. Ya'u me'ene amwali ri Ibrani! Ee, hi ramwali ri Israel. Ya'u me'ene amwali onne haenhi! Lo'o hi ramwali Abraham upun ananhe. Ya'u me'ene amwali Abraham upun anan haenhi!

²³ Hi ra'aheni hi ramwali Kristus Nina man howok, maa ya amwali Nin man howok narehi hi! (Ors eni ya'u wakunu naise ri ma na'iseriyedi me'e!) Ainu'u honowok wa'an narehi hirira. Ri nodi ya'u laa bui raram, ri nodi rurilai nukur maya'u, la lere romromo manlo'o ya'u maki! Ya'u lernala wewerek pananaka nammori rehi nano hi.

²⁴ Ri Yahudi kela'u rewlina, la lere kela'u onne hi rodi ha mormori ulikne riuk rerhe ya'u rewen welikelu wohii.

²⁵ Manin Roma rodi au nukur maya'u rewkelu. Lerida ri nammori rodi waku wasla'u leke ken resna'u. Manlo'o i maki lolo lour rewkelu, ono ainim kapal yaka. Ya atalu pakan kahi raram hehen nanumene lelere ida a'alam ida haenhi.

²⁶ Ya'u lalaa mamai mamani leke hi'i honowok

eniyeni, de ya'u lernala apinpinha nammori. Manlo'o ya'u keperedi lolo oir wauwau lape, la ri ma nahoro hahaa hi'i sus ya'u lolo kalla. Ri Yahudi roro idewe ri ma ka namwali Yahudi enihe hi'i sus ya'u. Lolo kote-kote rin ken hi'i sus ya'u, la lolo noho mamun ya'u lernala apinpinha wali'ur, la lolo lour ya'u lernala apinpinha namehin haenhi. Enla ya'u lernala apinpinha nano ri ma napoho ra'aheni hi akin naili'il Kristus haenhi.

²⁷ Yo odi ainu'u ruri pe'el howok kerkerhe penia lere romromo ka amkuru, la lere namehin ya alehe hanana'an nonomun. Lere romromo ya'u rinna rehi, ono ainu'u nainair kan nokor haenhi.

²⁸ Onne kan mehe, maa akilere ya akin sus ono ya'u horokala kerei raramne na'akeme rira morimori!

²⁹ Lo'o i wal'u aile ma akin woir ono akin ka namkene naili'il wawa'an makun, ya akin woir haenhi. Lo'o i wal'u aile man rin koko de nadiyaur dohohala, ya akin woir haenhi.

³⁰ Mi raram nodi derne ri ma na'uli kemen mehe, de ne'e namhene, ya'u wakunu kukulu lalap a'uli i kem'u haenhi, maa ya a'uli ainu'u morimori mehe man kukul nahenia ka aruri!

³¹ Lolo ainu'u wanakunu eniyeni, ka apoho! Makromod Lalap ma namwali Makromod Yesus Aman me'ene namwali man kuku maka nahenia ainu'u wanakunu eniyeni namlolo kokkoo! Ka'uli kasa'a Ai laa ewi-ewi!

³² Enimaa maya'u eni, ka aruri! Lere ya'u min lolo kota Damsyik, rai Areta nin gubernur ken kele ya'u leke resne. An hopon nin ma nasala ke'urauk radiyaka kote nin nike lap,

³³ maa ainu'u kalla wali paku ya'u. Suwara'u

lolo lo'or lap raram nanumene hir ku'u lolo hawollo man aile kote nin lukur lap eni laa yawa, penia ya'u lari ahaledi i kem'u nano gubernur onne.*

12

Makromod Lalap nalhariyedi panaeku man ma'aruru wake'e Paulus

¹ I wal'uhe, iknik wanakunu kukulu lalapa ka nala ha man wa'an ida maika! Kade onne namlolo, maa ya'u wakunu kukulu lalap tarana ikar konohi mi nahenia lere nonolu eni Makromod Lalap nalhari panaeku man ma'aruru wake'e maya'u mehe do'on.

² Anna idaweli wo'akka man laedi me'eni, ya auroin ri ida man akin naili'il Kristus, la ai onne nakinikan laa a'am raram min lolo Makromod Lalap leken kalarna. Ka auroin kemen idewe laa a'am raram, ee ainina roh mehe, Makromod Lalap mehe nauroin.

³⁻⁴ Ya auroin namlolo kokkoo nahenia ai nakinikan laa onnida man ma'aruru wake'e, la onno onne naran Firdaus. (Ya aheni wali'ur, ka auroin ri onne kemen idewe laa a'am raram, ee nin roh mehe do'on a'am raram. Makromod Lalap mehe nauroin onne.) Lere ai nakinikan laa a'am raram, an derne panaeku man ma'aruru wake'e. Panaeku man ma'aruru onne, ri mormori ka nauroin wakunu, la Makromod Lalap kan huri ai konohi ri namehin haenhi!

⁵ Ende lo'o wa'an rehi ya a'uli ri man derne panaeku onne, maa ya amhene a'uli i kem'u. Lo'o

* 11:33 HN. 9:23-25

ya a'uli i kem'u, ya'u raram nodi wakunu inhawe man kukul nahenia ka aruri.

⁶ Lo'o ya a'uli i kem'u de wakunu ha man ya'u mehe do'on onne, ka apoho, ono ya'u wakunu panaeku ma namlolo, maa ya amhene konohi ri nahenia Makromod Lalap nalhari ha man ma'aruru wake'e onne maya'u, leke yon rin derne la na'uli maya'u mamani. Lo'o ri raram nodi na'uli ya'u, wa'an rehi hi ra'uli ya'u ono hir do'on ainu'u hini'i wenewhe, la derne ainu'u wanakunu.

⁷ I wal'u na'ahoru! Ya'u penia amwali ri man Makromod Lalap kikan laa a'am raram onne. Ya'u mehe do'on panaeku man ma'aruru onne, de Ai nala kini'ir ida maya'u, leke yon ya'u holi kukulu lalap. Kini'ir onne hi'i apinpinha maya'u naise ruri ida man kadi i kem'u. Kini'ir onne naise Hayakyak Makromon hopon nin hophopon mai hi'i apinpinha maya'u!

⁸ Ya'u hi'i lir napanak rewkelu me'e a'aheni, "Makrom'e! Hi'i wa'anedi ya'u nano ainu'u apinha eniyeni."

⁹ Enimaa Makromod Lalap na'aheni, "Ka'u hi'i wa'an onuma apinhe onne, maa Ainu'u rere'e haharu noknokor paku o lolo ha wo'ira na'akeme, ono lere ma'alehe ruri, Ainu'u molollo man lap narehi howok namlolo wake'e lolo o raram." Onne penia ka'u wakunu kukulu lalap ha man ma'aruru idedi eni, maa ya'u raram nodi wakunu ha man kukul nahenia ka aruri, leke Kristus Nin molollo man noknokor onne howok lolo i kem'u eniyeni.

¹⁰ Ende lo'o ya'u lernaledi apinha wo'ira la ka aruri me'e ono ya'u lernohi Kristus, ya akin

nahuwa'enedi! Lo'o ka aruri me'e, lo'o rin hadwei maya'u, lo'o ya'u lernala wewerek pananaka, lo'o rin hi'i apinpinha maya'u, la lo'o ya'u lernala sus nammori, maa ya akin nahuwa'enedi, ono lere ka aruri hi'i haida, lere onne me'ede Kristus nala ruri maya'u.

¹¹ Ainu'u wanakunu kukulu lalapa eniyeni naise ri ma naploedi ono ya'u mehe a'uli i kem'u, maa mi peni ma nakoko de ya'u wakunu heheni! Man wa'an narehi, mi mehe ma'uli maya'u. Kade ya'u ka amwali ri ma na'ono, maa ya amwali hophopon ma nodi Yesus Lirna Wawa'an eni, la ka'u lolo yawa ri man mim wekel 'man lewlewen onne'.

¹² Lere ya'u minle noro mi wewerre onne, ya'u hi'iyedi tanada nammori man kukul nahenia ya amwali hophopon ma nodi Kristus Lirna, la ka'u ren hi'i ha man ma'aruru wake'e noro ha man rin kan dodo'onnale makun.

¹³ Lo'o mi ma'aheni ka'u paku mi wawa'an naise ya'u paku ri namehin! Onne ka namlolo! Ya'u hi'i ha wo'ira lolo mi raramne namnenehe ya'u hi'iyedi lolo kerei namehin me'e. Naukara eni mehe, ya amhene hi'i mim sus, de ka apanak mala naiwe'el maya'u! Yon de minim panaeku ya'u sala ono ka apanak kupan nano mi harome!

Paulus nou nahenia lere an rakan Korintus ai nala hunukum ri na'akeme ma kan derne nakani nin honopon

¹⁴ Derne wawa'an! Ainu'u panaeku ki ka'arala mi rewkelu nine. Lere ya'u rakan minim kote, ka apanak haida-haida, ono ka anoin minim kupan, maa ya anoin mi akim. Ya'u raram nodi mi

maramyaka'u kokkoo. Lolo noho wawan eniyeni, ka nadedem tatan'ukun ranoin linikir kanaru rala ri leleher, maa ri leleher penia ma nadiyahaka tatan'ukun.

¹⁵ Ende ya akin nahuwa'an wake'e paku mi, la ya'u raram nodi ala mouwedi ainu'u ha wo'ire noro idewe i kem'u leke paku mi! Ya aramyaka mi lap rehi! Alhi'ihepe mi maramyaka'u tarana mehe?

¹⁶ I wal'uhe, mi me'ene mauroinedi nahenia ka apanak haida-haida nano mi, maa ri aile man wakunu nano'oniyaka'u na'ahenia, "Memen Paulus ka napanak mi mala kupan, maa an paipudi mi karkaram leke nanoin nin wawa'an aimehi."

¹⁷ Onne ka namlolo! Lo'o hir pene'ek ya'u hopon ainu'u man howok wali ki rapanak kupan nano mi, leke rala maya'u? Ka menea!

¹⁸ Ler man laedi me'e, ya'u hopon Titus ki ka'arala mi, la hopon ik walin ida noro ai ra'along ki. Hi'ihewi? Lo'o lere onne Titus paipudi mi, de ra'ukwuku pulipuli onne narehi leke ai nala rehin am manarna harome? Kaa! Mi mauroin yo oro Titus onne honorok aki noro hini'i wenewhe mahaku mehe.

¹⁹ Yonde mim pene'ek nahenia lolo ainima horok eni ai modiyala ai kemen mehe leke mi mahinorok mayai ri wawa'an. Onne ka namlolo. Am wakunu ainim wanakunu na'akeme eniyeni lolo Makromod Lalap leken kalarna, ono ai moro Kristus mamwaliyedi mahaku me'e. I wal'uhe man ya aramyaka! Lolo ainim wanakunu noro hini'i wenewhe na'akeme, ai raram nodi ma'alap mi akim leke mi akim namkene naili'il Kristus!

²⁰ Ya'u hi'i horok eniyeni ono ya amkauk lere ya'u rakan ki enne, mi lo'o kam hi'i ha ma nahuwa'an ya akin, laa ya amka'uk lo'o ka'u hi'i ha ma nahuwa'an mi akim haenhi! Lere ya'u rakan minim kote, ya amka'uk do'on mi ida ma nas-esesi noro ida, ida man kunu kehen ida, ida man pelek na'ahan ida, ida ma nahina'aredi noro ida, ida ma na'ihoru na'idaru ida, ida man wakunu nano'onnyaka ida, ida man holi kukulu lalap noro ida, la ida ma kan mori wawa'an noro ida.

²¹ Ya amka'uk haenhi, lo'o ya'u rakanedi ki enne, Makromod Lalap lo'o na'idaru ya'u lolo mi kalarna la ya ahere nammori ono mi ri heruwali mahar hi'i hini'i man morso, lerp'i'u lerwa'u, la holi diwar dawar. Nonolu hir hi'i ha man ailanna onne, la lere eni kar herre rir morimori ma ka namlolo onne makun.

13

Nounaku man horu

¹ I wal'u na'ahoru, eni rewkelu nine ya'u ki ka'arala mi. Yon hamlinu horhorok aile Horok Lap raram ma na'aheni, "Lo'o ri aile man hi'i sala, wa'an rehi ri woro'o wokelu aile ramwali man kuku maka nin sala onne leke ri na'akeme rauroin kokkoo an hi'i sala." *

² Lere ya'u ki ka'aredi mi rewro'o nine, ya'u dadiyaledi ri man hi'i dohohala onnenihe, leke hir renedi rir hini'i wenewhe ma ka namlolo onne. Enla ors eni, lere ik ida man ko'u ida makun, ya a'ori honorok hi wali'ur, leke lo'o ya'u rakanedi lolo onne rewkelu nine hi kar hi'i dohohala onne me'e. Enimaa lere ya'u rakanedi, lo'o hi roro

* 13:1 Ul. 19:15

idewe ri namehin hi'i dohohala onne makun, ya ahan rehi la ya ala hunukum ma namlolo* hi haenhi.

³ Ya'u hi'i heheni ono mi penia mapanakedi tanada nahenia Kristus nala molollo man lap narehi maya'u leke yo odi molollo nounaku mi! Kristus ka namka'uk nala hunukum ki mi leke na'alolo minim morimori, maa Ai nodi Nin ke'eke'el an'anha ma narehi nalewen howok lolo mi raram na'akeme!

⁴ Memen lere An maki lolo au kekiyowok, Ai kemen ka naruri, maa Makromod Lalap kukul Nin ke'eke'el an'anha man lap wake'e hi'i An mori wali'ur nano Nina makmaki. Mayai ma akin naili'il Yesus enihe naisa onne haenhi. Lolo ai kemen, ai ka maruri, maa Makromod Lalap nala Nin molollo mayai penia am lernala morimori worworu leke ai maruri howok Nin honowok lolo mi herne kalarna. Ende rakan lere am ki ka'arala mi, lo'o mim do'on mauroin mouropo nahenia Makromod Lalap naledi molollo mayai leke mala nounaku noro hunukum ki mi.

⁵ I wal'uhe, ya apanak mim koklolo ma'inau mi akim noro minim morimori, leke mi mauroin namlolo kokkoo mi akim naili'il Yesus me'e, ee kaun makun? Alhi'ihepe mi ka mauroin kokkoo nahenia Yesus Kristus aile mi raram? Lo'o onne nin panaeku mi akim ka naili'il makun! Yon de mim kokme'e ma'aheni mi akim naili'il, maa ma namlolo mi akim ka naili'il kokkoo makun.

⁶ Ya'u raram nodi mim derne ainim wanakunu la do'on ainim hini'i wenewhe, de mauroin nahenia ai mamwali Makromod Lalap Nin hophopon

* **13:2** Po'onala HN. 13:6-12 leke mauroin hi'ihewi Paulus nala hunukum ri ida.

wahwahan ma namlolo man An hopon loikaru Lirna Wawa'an ki mi.

⁷ Enla ai mapanak Makromod Lalap nodi nala mi, leke yon mim hi'i dohohala. Ka'u hi'i lir napanak onne leke rin nauroin ai mamwali ma nodi Yesus Lirna Wawa'an ma namlolo, maa am hi'i lir napanak onne leke mim hi'i ha man wa'an la lernohi Makromod Lalap Nin honorok aki mamani. Ma na'ono wake'e mayai, mim hi'i ha ma namlolo mamani.

⁸ Lo'o mim hi'i ha ma namlolo, ka odi molollo ala hunukum ida ki mi, ono Makromod Lalap nala molollo mayai leke paku mi hi'i ha ma namlolo mehe.

⁹ Lo'o ri na'aheni ai ka maruri ono ka mala hunukum man am nonou onne, kan hi'i haida, ai akim nahuwa'an mamani, horo nahenia mi akim naruri naili'il ik Makromod. Enla am hi'i lir napanak leke namlolo kokkoo mi modi honorok akin man mou hi'i wewhe Makromod Nin honorok panaeku.

¹⁰ Onne penia lere ya'u ko'u nano mi makun, ya'u hi'i horok aku ki, leke lere ya'u rakan ki enne, kam hi'i dohohala onne me'e. Yon de yo odi molollo man Makromod Lalap nala ya'u, odi lir apipinha dadiyala mi wali'ur, ono Ai penia nala molollo onne maya'u leke ya a'alap mi akim. Ai ka nale leke yo odi ano'onnyakedi mi akim ma naili'il eni.

Tape masi man horu

¹¹ Lolo ainu'u wanakunu man horu eniyeni, ya apanak mim hi'i mi akim nahuwa'enedi here. I wal'uhe, mahehe leke minim hini'i wewhe namlolo wake'e lolo Ai leken kalarna, la kokala

ainu'u wanakunu nounaku eni wawa'an. Hi'i mi honorok akin mamwali mahaku lolo minim kerei raram, la ida man mori wawa'an noro ida. Ya apanak Makromod Lalap ma namwali raramyaka onno noro moiliwi mahuwele onno norle'ule'u norwaliwali mi mamani.

¹² Enla ya apanak mi ida ma nala tape masi ida modi aki man mou.

¹³ Makromod Lalap Nin ri mememen mai eni na'akeme rala rir tape masi ki mi haenhi.

¹⁴ Na'amoli Makromod Yesus Kristus nala Nina rere'e haharu ki mi, Makromod Lalap namkene naramyak mi mamani, la Roh Kudus hi'i mi ida man mori wawa'an noro ida la norle'ule'u norwaliwali mi na'ahoru.

Ainima tape masi,
Paulus

Makromod lalap lirna wawan New Testament in Kisar

copyright © 2008 Yayasan Sumber Sejahtera

Language: Kisar

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2008, Yayasan Sumber Sejahtera. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Kisar

© 2008, Yayasan Sumber Sejahtera. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-03-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022
97b91eda-c10a-5f87-8fec-cc597a825a4